

Prosjektbeskrivelse

Inkludering av utsatte grupper i arbeidsmarkedet i de nordiske landene

”Arbeidsinkluderingsprosjektet”

2. Mars 2010 BjH

<u>Innhold</u>	<u>Side</u>
1. Formål	1
2. Mål	1
3. Tidsplan og milepæler	3
4. Kommunikasjonsstrategi.....	4
5. Organisering.....	5
6. Budsjett.....	7
7. Avrapportering og evaluering.....	7

1. Formål

Hvorfor settes prosjektet i verk, og hva er den nordiske merverdi?

”Arbeidsinkluderingsprosjektet” inngår som ett av syv prosjekter under ”Globaliseringsinitiativet om Sunnhet og Velferd” som er besluttet igangsatt under Nordisk Ministerråd (NMR) i 2009. Initiativet skal være drivkraft for en sterk satsning for det nordiske samarbeidet på velferd- og helseområdet. Programmet er treårig (2010-2012) og består av syv selvstendige prosjekter, der man samtidig søker samlet synergi av prosjektene.

Arbeidsinkluderingsprosjektet skal belyse og analysere hvordan de nordiske landene lykkes med å inkludere utsatte grupper i arbeidsmarkedet, sett i et mer langsiktig perspektiv, men med særskilt fokus på den aktuelle, globale finans- og konjunkturkrise. Hvilke strategier og typer virkemidler og tiltak settes inn, hvordan blir de iverksatt, hva er erfaringer og gode eksempler, og hvilke resultater oppnås? Prosjektet skal derved gi aktuell og relevant komparativ kunnskap som kan bidra til at de nordiske landene kan lære av hverandre, og kanskje ha noe å vise fram for andre land på dette området. Målet er også derigjennom å gi evidensbaserte tilrådinger om den videre utvikling av velferdspolitikken i de nordiske landene. Arbeidsinkluderingsprosjektet vil derved også inngå i Nordens Velfærdscenter sitt oppdrag om å studere den nordiske velferdspolitikken.

2. Mål

Hvordan vil prosjektet oppnå formålet, og hvilke sluttprodukter skal prosjektet ha levert?

Arbeidsinkluderingsprosjektets mål er å gi aktuell, relevant og faktabasert, komparativ kunnskap om viktige deler av velferdspolitikken i de nordiske landene, med særskilt fokus på den globale nedgangskonjunktoren 2008- 2010. Prosjektet skal gi nordiske politikere, tjenestemenn og fagfolk tilsvarende kunnskap om innretningen på- og virkningene av sosial arbeidsinkluderingspolitikk . Prosjektet skal bidra til at komparativ kunnskap om arbeidsinkluderingspolitikken i de nordiske landene systematiseres, formidles, tas i bruk og videreutvikles. Prosjektet vil rette fokus mot inkludering av utsatte og marginale grupper på arbeidsmarkedet:

- *Ungdom i risiko for utenforskap ved overgangen fra utdanning til arbeid*
Langtids ledige, sosialhjelpsmottakere, ”skoledropouts”, funksjonshemmet ungdom, innvandrerdømt etc. Hva er gode og effektive samarbeidsformer mellom utdanning, arbeid,

sosialforsikring og annen bistand? Hvordan oppnå bedre inkludering og motvirke varig utenforskap i forhold til arbeidslivet?

”Arbeidsinkluderingsprosjektet” vil på dette området ta i bruk og supplere materiale fra den kartleggingen som de nordiske arbeidsministrene har initiert våren 2010 om hva som gjøres i forhold til ungdomsarbeidsløsheten i de nordiske landene.

- *Funksjonshemmede og personer med varige, psykiske helseproblemer*

Deltagelsen i arbeidslivet er langt lavere blant funksjonshemmede enn i befolkningen som helhet. Arbeidsdeltakingen blant funksjonshemmede har ikke økt i samme grad som i befolkningen forøvrig. Det er dessuten mange funksjonshemmede uten arbeid som selv sier at de vil og kan arbeide, om de bare får slippe til, og med noe tilrettelegging. Her er det også en del forskjeller mellom de nordiske landene. Hvordan inkluderes funksjonshemmede mennesker i arbeidslivet i de nordiske landene? Hva fungerer bra, og hva kan man lære av hverandre? Hva skjer under nedgangskonjunkturen?

En stor og sterkt stigende tilvekst til rehabiliteringsytelser av ulike slag og førtidspensjon på helsemessig og/eller sosialt grunnlag gjelder mennesker med *psykiske helseproblemer*. Hva gjør man i de nordiske landene for å motvirke ekskludering og fremme inkludering i arbeidslivet av mennesker med psykiske helseproblemer? Hva er hindringene, og hvordan overvinnes de? Hvordan samordnes innsats og ytelser fra ulike tjenestetyper og instanser best mulig? Hvordan medvirker organisasjoner, familie og individ i gode samspill?

Dette delprosjektet vil også ta for seg bruk av velferdsteknologiske muligheter og løsninger for å fremme inkludering i arbeidslivet blant funksjonshemmede.

- *Seniorer med risiko for uønsket, tidlig avgang fra arbeidslivet*

Ved konjunkturkrise i begynnelsen av 1990-årene forsøkte man å ”løse” noe av arbeidsløsheten ved ulike former for tidlig utgang av arbeidslivet blant personer i 50- og 60 års alderen. Det viste seg på sikt å være en dyrekjøpt erfaring. Arbeidsdeltakingen og avgangsalderen blant seniorene gikk nedover. Samtidig tilsier aldringen i befolkningen at man bør opprette en høy og snarere stigende yrkesdeltaking også blant seniorene, ikke minst med tanke på framtiden. Dette har stått på agendaen i mange land og inngått som ett mål i EU’s sysselsettingsstrategi i mange år. De nordiske landene etterstreber dette målet, og visse resultater oppnås. Man er stort sett enige om ikke å gjøre de samme eller liknende feil om igjen som i 1990-årene. Hvilke politiske strategier og virkemidler satser man på? Hva skjer under *denne* nedgangskonjunkturen? Hva gjør man spesielt for at seniorer med nedsatt arbeidsevne skal kunne fortsette å delta i arbeidslivet? Hvilke resultater oppnås?

I de første delene av prosjektet vil en studere nærmere disse tre-fire områdene etter tur. Dette vil konkretiseres bl.a. i egne *delrapporter* om hvert av områdene / målgruppene.

I en mer samlet og generell gjennomgang vil en så samle opp og trekke sammen trådene: Beskrive og analysere utviklingen på arbeidsmarkedene for utsatte grupper mer samlet t. Kartlegge og sammenlikne de aktuelle politiske strategiene, virkemidlene og tiltakene som er satt inn med særskilt fokus på konjunkturedgangen i 2008-2010, og å se på implementeringen av dem. I en *synteserapport* mot slutten av prosjektet er det ambisjonen å studere hvilke *resultater* som oppnås: Hva synes å gi gode resultater og hvorfor? Og tilsvarende hva synes *ikke* å være så vellykket og hvorfor?

Med dette som mål og utgangspunkt vil en i prosjektet søke å finne svar på følgende typer spørsmål:

- Hvordan møter de nordiske landene *disse utfordringene*?
- Med hvilke typer *strategier og virkemidler*?
- Hvordan blir de *implementert*, og med hvilket innhold og hvilken dimensjonering ?
- Hva ser ut til å være *god praksis og gode eksempler* – og ikke så god praksis og eksempler?

- Hvilke *resultater* oppnås, og hva skal til for å oppnå gode resultater?
- Hva kan *de nordiske landene lære av hverandre* i slike situasjoner?
- Hva kan eventuelt *andre land lære av de nordiske*?

Om forskning

For å analysere resultater og effekter trengs det også komparativ *forskning*. Forskning i de nordiske landene omkring slike spørsmål er i ferd med å stå sterkt internasjonalt. Det skyldes ikke minst at det over flere år er satset på å bygge opp forskning på individ- og bedriftsbaserte registerdata, der en kan følge individer over tid, gjennom, utdanning, arbeid og ulike typer sosialforsikrings- og stønadsordninger etc. Innefor de ressursmessige rammene som er avsett til prosjektet vil det imidlertid *ikke* – eller i liten grad – bli rom for å (del)finansiere slik forskning. Det en imidlertid *kan og ønsker* å bidra til innen rammene for prosjektet, er å initiere og sammenstille slik komparativ forskning, og å medvirke til å etablere nettverk og arenaer for samarbeid mellom relevante forskningsmiljøer og mellom komparative nordiske forskningsprosjekter som belyser slike spørsmål som vi studerer i "Arbeidsinkluderingsprosjektet.

3. Tidsplan og milepæler

Hva for- og hvilke delleveranser skal leveres for å oppnå målene, og når skal de leveres?

Prosjektarbeidet vil i hovedsak bli bygget opp for å levere slutt- og delprodukter i form av tre hovedtyper av **delrapporter** som følger:

Delrapporter 1-4 / 2010/2011: Närmere om inkluderingspolitikken for bestemte målgrupper.
Synteserapport / Sluttrapport 2012: Analyse av arbeidsinkluderingspolitikken i de nordiske land.

Tidsplan og milepæler vil i hovedsak være som følger:

Arbeidsinkluderingsprosjektet – Tidsplan og milepæler

2009: Pilot project Høsten 2009

- Skissere hovedprosjektet
- Innledende aktiviteter: Information, kontakter med videre

2010

- Prosjektplan og -beskrivelse
- Etablere organisering og delprosjekter
- Delrapport 1: Inkludering av "ungt utenforskap" i arbeid. Vår/Sommer2010
- Delrapport 2: Inkludering av funksjonshemmede i arbeid. Høst2010 / Vår 2011
- Skrive artikler (i nordiske og nasjonale tidsskrift og evt media)
- Framlegging på konferanser, seminarer og møter – se Kommunikasjonsplan

2011:

- Delrapport 3: Inkludering av seniorer i arbeid. Sommeren/Høsten 2011
- Tdelrapport 4: Psykisk helse og arbeid. Høsten 2011 / Vinteren 2012
- Presentasjoner, Seminarer etc
- Initiere forsknings prosjekter og forskningssamarbeid /-nettverk

2012:

- Sluttrapport: SamletAnalyse av arbeidsinkluderingspolitikken Høsten 2012
- Artikler
- Sluttkonferanse.
- Presentasjoner, seminarer etc - se Kommunikasjonsplan

Avhengig av rom for finansiering, kan delrapportene eventuelt omgjøres til egne og mer journalistisk bearbejdede *temapublikasjoner* fra NVC.

4. Kommunikationsstrategi

Vilka utgör projektets målgrupp? Hur når vi respektive målgrupp? Vilka kanaler använder vi?

Nordens Velfärdscenter skall under projekttiden verka för en effektiv spridning av kunskap om arbetsinkludering i Norden samt vidareföring av aktuell forskning inom området. NVC ska arbeta strategiskt för att påverka nyckelpersoner och politiker/beslutsfattare inom fältet. Detta ska bland annat ske genom konferenser, seminarier och publikationer. Dette dels i regi av Arbeidsinkluderingsprosjektet og Globaliseringsprogrammet, og dels ved presentasjon og medvirkning i arrangementer av andre. Budskapet förväntas även nå fram till personer som indirekt kommer i kontakt med projektet, exempelvis genom institutionens hemsida, nyhetsbrev, tidskrift samt artiklar i nationella medier etc.

Syfte och mål

Arbetsinkluderingsprojektet har som övergripande mål att förbättra möjligheterna för de nordiska länderna att skapa ett inkluderande arbetsliv för personer med svag ställning på arbetsmarknaden, slik dette er avgrenset foran. All information, såväl den interna som externa, ska stödja projektets mål.

Målgrupper

Projektet har dels interna, dels externa målgrupper. Till projektets interna målgrupper räknas politiker och tjänstemän inom det nordiska samarbetet: Nordisk Ministerråd (NMR) och – Sekretariat (NMR-S) och nordiska politiska - samt ämbetsmannakommittéer under NMR, först och främst inom social- och hälsoområdet och arbetsmarknadsområdet (EK-S och EK-A).

Projektets externa målgrupper består bland annat av politiker och tjänstemän inom relevanta departement i de nordiska länderna (social-, arbetsmarknads- och utbildningsdepartementen). Hit hör även personer som arbetar med arbetsinkludering inom fackmyndigheter, utbildnings – och forskarinstitutioner, opinionsbildare, intresse- och brukarorganisationer, fackmedier samt representanter från näringslivet och de nordiska fackförbunden.

Redskap för kommunikation

Direktören för Nordens Velfärdscenter har regelbunden kontakt med de nordiska samarbetsorganen under NMR för att delge dem projektresultat och komma med inspel till utvecklingen av arbetsmarknadspolitik. Projektledaren har löpande kontakt med relevanta miljöer inom social- och arbetsdepartementen och fackmiljöer, för att i möjligaste mån systematisera och sprida projektresultat. Det gäller främst intressenter i de nordiska länderna men även aktuella miljöer inom OECD och EU. Vidare skapas dialog inom de nordiska länderna genom projektets nordiska nätverk.

Nordiska samarbetspartner:

NVC samarbetar med övriga nordiska institutioner samt med Norden i Fokus och Arbetsliv i Norden för att sprida kännedom om dels projektet i sin helhet och dels om separata projektaktiviteter, konferenser och publikationer. Kommunikationsansvarig ved NVC har ett tätt samarbete med NMR för att synliggöra projektet och föra ut resultat till de interna målgrupperna.

Konferenser och seminarier:

Nordens Velfärdscenter arrangerar en rad nordiska konferenser knutna till delprojekten. Vidare medverkar NVC vid europeiska konferenser i ämnet. En större internationell slutkonferens på temat arbetsinkludering arrangeras i slutet av projektperioden.

Publikationer:

Nordens Velfärdscenter ger löpande ut publikationer i form av (del)rapporter og andreprodukter där systematisk kunskap från projektet tydliggörs, goda exempel lyfts fram och projektresultat redovisas.

Publikationerna skall utgöra en plattform for kunskapsbaserad information och debatt inom det nordiska samarbeidet, i respektive länder samt i det internasjonella samarbeidet. Det er også aktuelt   oversette (del)rapporter eller sammendrag til engelsk, i den grad  konomien gir rom for det.

Debatter, frukostm ter m.m.:

Prosjektets kommunikasjonsansvarige samarbeider med Nordiska ministerrådets informasjonskontor. Genom att använda informasjonskontoren som arena for debatt skapas interesse for projektet och f rhopningen  r att konkrete resultat plockas opp i den nasjonella debatten.

Hemsida och nyhetsbrev:

NVC:s hemsida: www.nordicwelfare.org är central i det interna och externa informasjonsfl det. På hemsida finns all informasjon om projektet presenterad på ett l ttillgjengeliggt sätt for media, allmänhet och prioriterte målgrupper.

I NVC:s elektroniske nyhetsbrev "Nordic Welfare" publiceres löpande informasjon om projektet. Här ges även m glichhet for nordiske politikere, ämbetsmän og opinionsbildere att själva delta i debatten genom debattartikler, kr niker m.m. Nyhetsbrevet inneholder även informasjon og innbudninger til projektets konferenser og seminarer.

Prosjektlederne kommer därutöver publicere artikler i tidskrifter og nyhetsbrev som ikke ges ut av Nordens Välfärdscenter, men som bed ms som viktige for att nå målgruppen (t.ex. Analys Norden, Arbeidsliv i Norden).

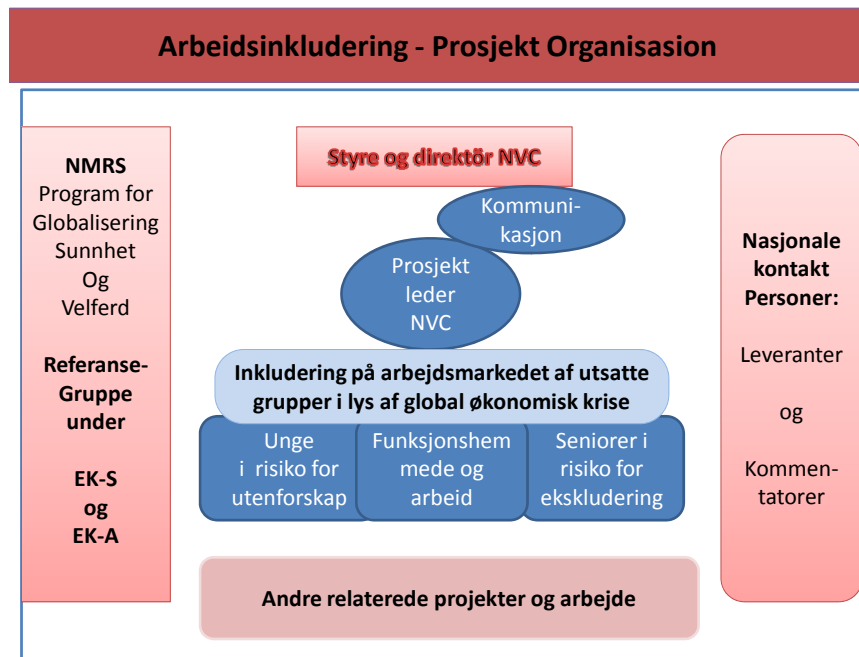
5. Organisering

Hvordan organiseres prosjektet, herunder fremme av samarbeid på tvers av sektorer?

"Arbeidsinkluderingsprosjektet" inngår som ett av syv prosjekter under "Globaliseringsinitiativet om Sunnhet og velferd" under Nordisk Ministerråd, og den organisasjonsplanen som er satt opp for dette programmet. Arbeidsinkluderingsprosjektet vil bli faglig forankret i Embetsmannskomiteen for Sosialpolitikk (EK-S) med Embetsmannskomiteen for Arbeidspolitikk (EK-A) som viktigste og nærmeste interesserte. Det etableres en referansegruppe for prosjektet med ansvarlige kontaktpersoner fra EK-S og EK-A.

Prosjektet organiseres med en prosjektleder som rapporterer til direkt ren for Nordens Välfärdscenter (NVC). Det engasjeres prosjektmedarbeidere og nasjonale fageksperter til aktuelle delprosjekter /-problemstillinger etter behov og innen rammen av tilgjengelige ressurser. NVC's styre vil ha overordnet ansvar for prosjektets fremdrift og leveringer på linje med andre prosjekter og aktiviteter ved NVC.

Organiseringen av "Arbeidsinkluderingsprosjektet" illustreres ved følgende figur:

Arbeidsinkluderingsprosjektet har faglig forankring i NMR's *Embetskomite for Sosialpolitikk (EK-S)*, og med Embetskomiteen for Arbeidsmarkedspolitikk (EK-S) som viktigste interessent. Det etableres en nordisk *referansegruppe* for prosjektet fra EK-S og EK-A, med utpekte personer fra sosial- og arbeidsministeriene i de nordiske landene. (Illustrert ved venstre søyle i figuren.)

Referansegruppen gir innspill og kommentarer til arbeidet og utkast til framdrift og produkter fra prosjektet i form av utkast til delrapporter og sluttrapport. Medlemmene i referansegruppen bistår også prosjektleder med å innhente nødvendige data og faktaopplysninger fra de respektive landene som ledd i arbeidet med prosjektet.

Det engasjeres en *prosjektleder* som er ansvarlig for gjennomføring, faglig innhold og daglig virksomhet ved prosjektet, så vel som det faglige innholdet i den dokumentasjon og de rapporter som leveres fra prosjektet. Prosjektleder utpeker prosjektmedarbeidere i samråd med NVC's direktør og innen tilgjengelige ressurser. Prosjektet vil få bistand fra kommunikasjonsmedarbeider(e) ved NVC og journalister o.l. som engasjeres etter behov og innen tilgjengelige ressurser.

Prosjektet vil bli delt inn etter deltemaer om hhv vanskeligstilt ungdom, funksjonshemmede, psykisk helse og arbeid og seniorer på arbeidsmarkedet – alle med risiko for varig utenforskap i arbeidslivet.

Prosjektleder og direktør ved NVC sørger sammen for nødvendig tilknytning til og kontakt med NMR's Globaliserings- og velferdsprogram, og Nordisk ministerråds embetsmannskomiteer for hhv Socialpolitikk og Arbeidspolitikk (EK-S og EK-A. Jamfør venstre søyle i figuren).

Prosjektleder og –medarbeidere sørger for å etablere og utvikle et *kontaktnett av fagpersoner* fra hvert av de nordiske landene. (Høyre søyle i figuren.) Dette kan skje med bistand fra medlemmene i referansegruppen. Et slikt utvidet kontaktnett kan dels være som er behjelpelig med å innhente nærmere definert dokumentasjon og data til prosjektet fra hvert av landene ("leverandører") og for å bringe kunnskap tilbake til relevante aktører i landene. Man tar også gjennom prosjektet sikte på å etablere fagnettverk knyttet til hvert av delprosjektene og mer avgrensede spørsmål og oppgaver ("kommentatorer").

Prosjektleder vil også ha ansvar for å knytte kontakter og relasjoner til aktuelle og samtidige nasjonale og internasjonale arbeider og prosjekter innen de aktuelle problemstillingene innen Norden, OECD og EU. (Illustrert ved feltet nederst i figuren.)

6. Budsjett

Det er til sammen satt av 8,5 mill. DK til "Globaliseringsinitiativet Sunnhet och Velferd" for i 2010, med indikativ fordeling av sammen 38,5 mill. DK for hele prosjektperioden 2010-2012.¹ Til "Arbeidsinkluderingsprosjektet" er det avsatt 1,0 mill. DK i 2010, og det er planlagt avsatt til sammen 6,0 mill DK for prosjektperioden 2010-2012.

I 2010 vil dette rekke til lønnsutgifter ca ½ tid til prosjektleder ca 500.000 DKK og et ca tilsvarende beløp til egasjement av delprosjektleder/prosjektmedarbeider(e), arrangementer (seminarer/konferanser), reiseutgifter og diverse kjøp av tjenester. Det vil nok holde meget hardt, og andre finansieringskilder bør vurderes. Innen budsjetttrammen for 2010 vil det sannsynligvis ikke være rom for noe vesentlig arbeid med delprosjekt 2 og 3 (funksjonshemmede og psykisk helse). Det vil heller ikke være rom for å bidra til å initiere og koordinere aktuelle nordiske fou-prosjekter knyttet til de aktuelle temaene, med mindre det kan initieres bidrag fra hvert av de nordiske landene iden nasjonale fou-programmer og –prosjekter. Det bør stimuleres til supplerende, nasjonale bidrag, f.eks. til delprosjekter.

7. Avrapportering og evaluering

Produkter

Arbeidsinkluderingsprosjektet vil i hovedsak levere tre hovedtyper av produkter:

1) Skriftlig dokumentasjon

Temahefter. Artikler (tidsskrifter og aviser etc). Seminarrapporter o.l. Rapporter / Sluttrapport

2) Muntlig og visuell dokumentasjon

Presentasjoner (bl.a. i aktuelle nordiske og nasjonale fora). Fagseminarer. Konferanser. Film/video?

Medieprofilering

3) Etablere fagnettverk på området

Mellom aktuelle fagministerier, fagdirektorater og "praktikere".

Mellom aktuelle forskningsmiljøer og forskere

Se detaljer under 3. Tidsplan og milepæler.

Resultatmål

Arbeidsinkluderingsprosjektet skal bidra til å

- Sette inkludering av utsatte grupper i arbeidslivet på *dagsorden* i nordiske og nasjonale fora
- *Skape dialog* om arbeidsinkluderingspolitikken mellom aktuelle politiske, administrative og faglige organer i norden
- Være en aktiv, konstruktiv og interessant *medspiller* i Nordisk Ministerråds Globaliseringsinitiativ om Sunnhet og Velferd"
- *Levere* aktuell, relevant, systematisert og faktabasert *komparativ kunnskap* om arbeidsinkluderingspolitikken i de nordiske landene i lys av den aktuelle, globale nedgangskonjunkturen.
- *Levere og bidra til aktuell informasjon*, erfaringsutveksling og debatt om det samme.
- *Bidra til* å videreutvikle velferdspolitikken i de nordiske landene.

¹ Nordisk Ministerråds Sekretariat: Brev fra Generalsekretær Halldór Ásgrímsson til "EK-ene" datert 4. desember 2009 og brev m vedlegg fra Avdelingssjef Gard Titlestad til "EK-ene" datert 10. februar 2010.

Nordens Välfärdscenter 2. Mars 2010

Tone Mørk

Direktör/Director

Tel. dir: +46-8-6201899

tone.mork@nordicwelfare.org

Björn Halvorsen

Prosjektleder

Tel. dir: +47 90783420

bjorn.halvorsen@nordicwelfare.org

og

bjorn.halvorsen@ad.dep.no

Nordens Välfärdscenter (NVC)

Nordic Centre for Welfare and Social Issues

Box 22028, 10422 Stockholm

Besöksadress/Visitors address: Hantverkargatan 29, Stockholm

Tel.: + 46 -8-545 536 00

www.nordicwelfare.org